

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 Din, za 1/2 leta
90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za ino-
zemstvo: 210 Din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 103.

Uredništvo in upravnistvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaaja vsak torek, ce-
trtek in soboto

Ljubljana, torek 15. septembra 1936

Cena posamezni
številki Din 1.50

Samo majhen del načrtnega gospodarstva!

Proti zahtevi gospodarskih kro-
gov, da se po vzgledu drugih držav
začne tudi pri nas izvajati načrtno
gospodarstvo, so nastopili nekateri
teoretiki, češ da se s tem omejuje
svoboda in zasebna iniciativa, ki
pa je za napredek gospodarstva
odločilne važnosti. Toda ti ugovori
so bili čisto nepotrebni, ker gospo-
darski krogi sploh niso zahtevali
načrtnega gospodarstva v takšnem
obsegu, kakor ga izvajajo razni
diktatorski režimi, temveč so za-
htevali samo to, da se napravi že
enkrat konec onemu velikanskemu
neredu, ki ovira sploh vsako
uspešno gospodarsko delavnost. Če
so gospodarski krogi zahtevali na-
črtno gospodarstvo, potem niso ho-
teli zasebne iniciative omejiti, tem-
več ji narobe dati več možnosti za
čim večji razmah, kajti danes je
zaradi občnega nereda zasebna
iniciativa ovirana na vseh koncih
in krajih.

Da n. pr. opomnimo le na ko-
vinsko stroko. Še zelo daleč smo
od časov, ko bo mogla naša kovin-
ska industrija kriti vse potrebe
naše zemlje. V kovinski stroki je
zato za vse obstoječe in še za celo
vrsto novih tvornic več ko dovolj
prostora. Ni treba nič drugega, ka-
kor da si tvornice delo razdele, da
ne bomo izdelovali več blaga ene
vrste, kakor ga pa potrebujemo,
zato pa premalo izdelovali drugega
blaga. Ta razdelitev proizvodnje
pa je pri nas nemogoča v glavnem
zaradi državnih dobav v tujini in
pa državnih tvornic. Tako smo že
svoje dni poročali, da kar ni bilo
mogoče doseči, da bi dobile naro-
čilo za razne brizgalne Strojne to-
varne v Ljubljani, ker so se te na-
ročile v tujini. Znano je nadalje,
da naše domače tvornice vago-
nov stojte ali delajo le v zelo skrče-
nem obsegu, ker naroča železniška
uprava vagonov v tujini, oziroma,
ker se za vsako ceno forsira nova
državna tvornica za vagonov, če-
prav za njo ni stvarne potrebe.

Nakup vagonov in železniškega
materiala v Nemčiji se opravičuje
z našimi zamrznili terjatvami v
Nemčiji, ker da brez teh nakupov
ne moremo priti do svojega denar-
ja. A baš tu je neka druga naša
osnovna napaka, ki odkriva nov
nered v naši državi. Niti najmanj
namreč ne reguliramo svojega iz-
voza. Mi rednega izvoza sploh ne
poznamo, temveč se vedno le za-
letimo, da kar na slepo izvažamo
eno vrsto blaga, dokler ne doživimo
na tujih trgih silne izgube za-
radi padca cen ali dokler ne iz-
praznimo domačega trga v tej
meri, da moramo pozneje kupo-
vati isto blago v tujini, a seveda
za mnogo višje cene. Pri žitu smo
to že večkrat doživeli, sedaj bomo
isto doživeli najbrže pri masti,
enake žalostne izkušnje smo doži-
veli pri izvozu sadja, kož itd. Za-
radi tega brezglavega povečanja
izvoza smo tudi dobavljali drugim
državam silne množine blaga, pa
čeprav so naše neplačane terjatve
že silno narasle. Tako slepo smo
izvažali, da smo zaradi svojega do-
bavljenega blaga zašli v gospodar-
sko odvisnost od onih, ki so naši
dolžniki. Ali je mogoča še bolj
brezglava gospodarska politika?

Na italijanskem lesnem trgu
smo ponovno doživeli, kako so si
naši izvozniki medsebojno konku-
rirali in kvarili cene. Zaman so

bili vsi protesti pametnih trgov-
cev proti temu »slajdranju«
našega blaga in zaman tudi njih za-
hleva, da se z obvezno vsedržavno
organizacijo lesnih izvoznikov na-
pravi temu škodljivemu delu ko-
nec. Našim bralcem bo tudi še v
spominu, kako je samo mali pre-
valjski okraj imel milijonsko ško-
do, ker se je čez noč in brez po-
trebe prepovedal izvoz sena. Tak-
šne in podobne prepovedi so po-
novno napravile vsemu gospodar-
stvu ogromno škodo, poleg tega pa
vnesle v naše gospodarsko življe-
nje negotovost, ki je jemala ljudem
vsako voljo do dela, saj ni
nihče več vedel, če mu čez noč in

na hitro roko izdana prepoved ne
ovrže vse kalkulacije.

V to vrsto spada tudi naša davč-
na posebnost, da se odmerjajo no-
vi davki za nazaj, ko so bila po-
slovna leta že zaključena, da se z
novimi davki izpremeni aktivno
poslovno leto v deficitno. Tudi to
je takšen nered, ki se v nobeni
urejeni državi ne bi smel trpeti.

Le nekaj primerov tega vse go-
spodarsko življenje ubijajočega
nereda smo navedli, a mogli bi
podobnih neredov navesti še na
stotine. Samo v interesu države bi
bilo, če bi bilo teh nerednosti že
enkrat konec in samo to so za-
htevali tudi gospodarski krogi, ko

so zahtevali, da se začne tudi pri
nas izvajati vsaj deloma načrtno
gospodarstvo. Niso zahtevali go-
spodarski krogi, da bi se povzpeli
do takšnega načrtnega gospodar-
stva, kakor ga imajo v Rusiji,
Nemčiji, Ameriki in drugod, tem-
več zahtevali so samo odpravo ne-
reda, da bi se začel sistematičen
boj proti neredu. A še s to zahte-
vo niso mogli prodreti in še ta
njih zahteva je bila prezrta. Ni
čuda, če se število optimistov v
vrstah gospodarskih krogov stalno
bolj redi. Tudi na posledice tega
padanja optimizma naj bi odloču-
joči krogi enkrat objektivno po-
mislili!

zdravje v letošnjem finančnem za-
konu. Pokojninsko zavarovanje pa
naj se izvede na podlagi sedaj ve-
ljavnega pokojninskega zakona za
Slovenijo in Dalmacijo.

2. Razširjenje pokojninskega za-
varovanja na vso državo naj se
izvede takoj.

3. Zavarovanje naj se razširi na
vse kraje države in na vse gospo-
darske panoge in na vse kategorije
nameščencev.

4. Nosilci tega zavarovanja naj
bodo samostojni pokojninski za-
vodi.

5. Novelizacija zakona o pokoj-
ninskem zavarovanju naj se izve-
de šele po razširjenju tega zava-
rovanja na vso državo.

Značilno je, da je »Politika«,
ki tudi poroča o anketi, izpustila
4. točko resolucije, a baš ta točka
je bistvena, ker se z njo zahteva,
da se pokojninsko zavarovanje iz-
vede na decentralistični podlagi.
Pa ne, da bi to imelo kak globlji
pomen?

Min. Stanković o rešitvi vpra- šanja kmetijskih dolgov

Na shodu v Vel. Kikindi je go-
voril kmetijski minister Stanković
tudi o novi uredbi o kmetijskih dol-
govih ter med drugim dejal:

»Uredba o rešitvi kmetijskih dol-
gov se izdeluje in bo objavljena
do konca tega meseca. Zlasti važ-
no je to, da je definitivna in da se
v tem razlikuje od dosedanjih. Ta
uredba ima ta namen, da se portfelj
kmetijskih dolgov iz raznih zase-
bnih bank prenese na eno dr-
žavno likvidacijsko banko, ki bo
vsekakor Priv. agrarna banka. —
Poleg tega je med staro in novo
uredbo ta razlika, da bo država
velik del kmetijskih dolgov spreje-
la na sebe. V tej uredbi bodo ve-
like olajšave glede višine dolgov
in načina odplačila.

Dolžniki bodo razdeljeni v tri
vrste: oni, ki so dolžni denarnim
zavodom, v one, ki dolgujejo kme-
tijskim zadrugam in v dolžnike,
ki so dolžni zasebnikom, trgov-
cem, obrtnikom in drugim. Dolgo-
vi se bodo torej urejali z ozirom
na to, komu je kmet dolžan. Samo
odplačilo dolga pri zadrugah bo
odvisno od predloga kmetijske
zadruga, pri kateri je ta dolg. To
pa zato, ker so v tem primeru
kmetje obenem upniki in dolžniki
ter je zato najbolje, da sami rešu-
jejo to vprašanje pri sebi doma.

Pri odpisu dolga se bo potegni-
la črta med onimi, ki dolgujejo
manj. Tu bodo tako imenovana li-
nearna odplačila, pri večjih dolgo-
vih pa se bo odplačevalo na indi-
vidualni podlagi. Vprašanje reši-
te kmetijskih dolgov ni samo v
tem, da se kmetovalec razdolži,
temveč tudi v tem, da dobi zopet
kredit, ki ga je izgubil baš na
podlagi starih uredb o kmetijski
razdolžitvi. Te uredbe so omajale
ves sistem in mi se nadejamo ter
smo o tem tudi prepričani, da se
bo z novo uredbo ne samo zopet
dosegel kredit za kmeta, temveč
da se bo tudi povrnilo zaupanje v
denarne zavode.

Samo želeli bi, da bi se optimi-
stične besede gospoda ministra v
polnem obsegu uresničile. Mi bo-
mo gotovo prvi, ki bomo to tudi
odkriti priznali. Zaenkrat pa mo-
ramo seveda počakati na uredbo
in na njene praktične posledice.

Za decentralizacijo social- nega zavarovanja

Enotno stališče slovenskih nameščencev

Po nalogu centralnega tajništva
delavskih zbornic je sklicala za-
grebška delavska zbornica za pre-
teklo nedeljo anketo o vseh vpra-
šanjih, ki jih more minister za so-
cialno politiko in narodno zdravje
rešiti v tekočem proračunskem le-
tu na podlagi posebnega poobla-
stila v sedanjem finančnem zakonu.
Da bi slovenski nameščenci
nastopili na tej anketi enotno, so
se zbrali v soboto zastopniki vseh
nameščenskih organizacij k skup-
nemu predzborovanju, na katerem
je bilo doseženo popolno soglasje.
Na predzborovanju so bile zastop-
pane naslednje organizacije: Zve-
za društev privatnih nameščencev
v Ljubljani, Zveza bančnih, zava-
rovalnih, trgovskih in industrijskih
uradnikov v Ljubljani, Zveza pri-
vatnih nameščencev Jugoslavije,
podružnica Ljubljana, Strokovna

zveza privatnih in trgovskih na-
meščencev v Ljubljani in Trgov-
sko bolniško in podporno društvo
v Ljubljani. Zastopniki vseh teh
organizacij so se zedinili v teh za-
hlevah, ki jih bodo njih delegati
na zagrebški anketi tudi zagovar-
jali:

1. Zakon o pokojninskem zava-
rovanju naj se razširi na vso dr-
žavo.

2. Razširjenje pa se mora izve-
sti na decentralistični podlagi, da
se ustanovi več popolnoma samo-
stojnih in vzporednih nosilcev za-
varovanja. Ustanovi naj se torej
več pokojninskih zavodov, od ka-
terih bodi vsak popolnoma avto-
nomen, da ima čisto svojo upravo
in svoj delokrog.

3. Minister za socialno politiko
in narodno zdravje naj sprejme
načrt uredbe o razširjenju pokoj-

ninskega zavarovanja, kakor ga
je predlagal ljubljanski Pokojni-
ski zavod.

4. Izvede naj se že enkrat raz-
mejitev delokroga med obstoječi-
mi zasebnimi društvenimi bolni-
škimi blagajnami, to je med Tr-
govsko bolniškim in podpornim
društvom v Ljubljani, »Merkur-
jem«
v Zagrebu in Trgovačko om-
ladino v Beogradu. Izključna pravi-
ca izvajanja bolniško nezgodnega
zavarovanja za vse trgovske in
druge zasebne nameščence na
ozemlju Dravske banovine naj pri-
pada Trgovsko bolniškemu in
podpornemu društvu v Ljubljani.

Končno so izjavili zastopniki
vseh slovenskih nameščenskih or-
ganizacij, da so solidarni z zahte-
vo delavstva, da se čim prej izve-
de zavarovanje delavstva za pri-
mer starosti in onemoglosti.

Anketa v Zagrebu je sprejela stališče slovenskih delegatov

Že v finančnem zakonu za leto
1934/35. je dobil minister za soc.
politiko in narodno zdravje po-
oblastilo, da izvede pokojninsko
zavarovanje nameščencev za vso
državo. Ker pa ni bilo določeno,
kdo naj to zavarovanje izpelje, je
prišlo do raznih nesoglasij in zato
je ostalo vprašanje nerešeno. Ker
je v novem finančnem zakonu da-
no ministru za soc. politiko po-
oblastilo, da izvede razširjenje po-
koininskega zavarovanja za vse
nameščence v državi že v tekočem
letu, je bilo nujno, da pride vsaj
med nameščenci do soglasja, kako
se naj to zavarovanje izvede. In
temu cilju je služila tudi nedelj-
ska zagrebška anketa.

Anketa, ki jo je otvoril in vodil
predsednik odseka nameščencev
zagrebške zbornice Josip Božič in
katere so se poleg številnih dele-
gatov nameščenskih organizacij iz
vse države in delegata ministrstva
za soc. politiko inšpektorja Šmida
udeležili tudi predsednik Pokoj-
ninskega zavoda v Ljubljani dr.
Milavec in ravnatelj zavoda dr.
Vrančič, od Suzora pa direktor
Radovan Matjašič, je trajala od 10.
do 2. ure popoldne. V svojem
otvoritvenem govoru je omenil
predsednik Božič, da je vseh za-
sebnih nameščencev v državi okoli
100 tisoč, od katerih je deležnih
pokoininskega zavarovanja samo
10 do 11 odstotkov. V splošnem in-
teresu pa je, da so tudi zasebni
nameščenci zavarovani na starost.

Nato je referiral o vsem vpraša-
nju tajnik zagrebške delavske
zbornice Fleischer, ki je v svojem
referatu poročal o treh glavnih
vprašanjih, glede izvedbe pokoj-
ninskega zavarovanja: 1. o razši-
rjenju sedanjega pokojninskega za-
kona na vso državo, 2. o razši-
rjenju zakona tudi na one name-
ščence, ki po sedanjem zakonu ni-
majo še pravice do tega zavarova-
nja in 3. o zboljšanju zakona v smi-
slu sedanjih socialnih in gospodar-
skih razmer. Nato je poročal o zgo-
dovini pokojninskega zavarovanja
ter naglasil njegovo veliko važnost
za državo. Končno je poudaril, da
so vsi nameščenci odločno za uve-
ljavljenje pokojninskega zavarova-
nja v vsej državi.

Glavna pojasnila o razširjenju
pokoininskega zavarovanja na vso
državo pa je podal nato ravnatelj
dr. Vrančič iz Ljubljane. Najprej je
naglašal, da gospodarska kriza ne
more biti vzrok, da se ne bi po-
koininsko zavarovanje razširilo na
vso državo. Pokoininsko zavarova-
nje delavcev in nameščencev bi
veljalo skupno na leto okoli 200
milijonov din, kar je le 2 odstotka
vsega državnega proračuna. Upo-
števati pa je treba tudi to, da bi se
denar, vplačan za pokojninsko za-
varovanje, vrnil v veliki meri ta-
koj zopet v gospodarstvo. Je pa
tudi v interesu države, da se po-
koininsko zavarovanje izvede, ker
so zadovoljni nameščenci mogočen
faktor reda v državi. Osrednji urad

za zavarovanje delavstva ne bi
smel izvesti pokojninskega zava-
rovanja, temveč se morajo v ta na-
men ustanoviti posebne ustanove.
Tudi ne gre, da bi ljubljanski Po-
koininski zavod prevzel zavarova-
nje za vso državo, ker ima zavod
že sam dovolj skrb in ne bi mogel
prevzeti skrb še za druge pokraj-
ne. Za ev. deficit pokojninskega
zavarovanja bi morala prispevati
tudi država. Pač pa je ljubljanski
Pokoininski zavod rad pripravljen,
da pomaga organizirati podobne
pokoinin. zavode v drugih pokraj-
nah in izvežbati potrebno število
uradništva. Novi pokoininski za-
vodi pa bi mogli s 1. januarjem že
začeti poslovati.

V imenu Osrednjega urada za
zavarovanje delavcev v Zagrebu je
izjavil njegov ravnatelj Matjašič,
da Suzor sploh ne reflektira na
pokoininsko zavarovanje name-
ščencev in da pa bo rad pomagal,
da pridejo nameščenci do tega za-
varovanja. Pričakuje pa od name-
ščencev, da bodo oni pomagali, da
pridejo tudi delavci do pokoinin-
skega zavarovanja. Nato so govo-
rili delegati vseh nameščenskih
organizacij, ki so na kratko pove-
dali stališče svojih organizacij.

Na komeu je bila sprejeta na-
slednja resolucija, ki pomeni spre-
jem stališča slovenskih delegatov:

1. Podlago za razširjenje pokoj-
ninskega zavarovanja na vso dr-
žavo naj tvori pooblastilo mini-
stra za soc. politiko in narodno

† Martin Vrabl

Združjenje v Ptuj je zadela težka izguba. Za vedno ga je zapustil eden najbolj agilnih članov združenja, njegov vestni blagajnik Martin Vrabl.

Pred dobrim tednom dni se je ponesrečil, ko se je prvič vozil na motornem kolesu. Kljub vsej zdravniški negi je podlegel poškodbam in umrl v cvetu moške dobe, star komaj 46 let.

Pokojnik je bil vedno zvest pristajaš stanovske misli ter požrtvovalno deloval za napredek trgovstva in trgovine. Prav tako pa tudi za napredek slovenskega gospodarstva ter bil član načelstva elektrarne in Mestne hranilnice v Ptuj.

Bodi mu ohranjen svetel spomin!

Težko prizadeti rodbini naše iskreno sožalje!

Delavci zapustili tvornice v Mariboru

V Mariboru so delavci zapustili zasedene tekstilne tvornice, pač pa so postavili pred tvornice še svoje straže.

To vest posnemamo iz drugih listov, ker smo imeli dosedaj s svojimi poročili o gibanju v tekstilni stroki tako malo sreče, da smo obupali...

Monopolski dohodki v juliju

Dohodki monopolske uprave so znašali v juliju 159.2 milijona din, to je za 6.5 milijona din manj kot v juliju 1935. Nazadovanje je nastalo predvsem zaradi znižanja tobačnih dohodkov, ki so padli za 7.6 na 119.2 milijona din. Nadalje so padli dohodki od vžgalice, in sicer za 1.7, dočim so se povečali dohodki od soli in petroleja. V prvih štirih mesecih tekočega proračunskega leta so padli tobačni dohodki skupno za 27.8 milijona din. Monopolski dohodki so se gibali v štirih prvih mesecih sedanjega proračunskega leta takole (vse številke v milijonih din):

	1936	1935
april	149.8	152.1
maj	152.1	165.9
junij	153.4	157.3
julij	159.2	165.7
skupno	614.5	641.1

Nova in dobra gospodarska revija

V Beogradu je začela izhajati nova gospodarska revija — »Metalurgija«. Kakor kaže že naslov, je list namenjen pospeševanju železne in kovinske industrije ter trgovine. Sedaj je izšla že tretja številka te revije, ki jasno dokazuje, da je bil strah nekih, da nova revija ne bo prav izpolnjevala svoje naloge, popolnoma nepotreben. »Metalurgija« se je z vsemi dosedanjimi svojimi številkami odlično uveljavila ter jo zato vsem zainteresiranim toplo priporočamo. Da je revija res na odlični višini, kaže že kratek pregled vsebine njenega 3. zvezka. V uvodnem članku zahteva direktor in glavni urednik revije g. Zvonimir Martinković uvedbo načrtnega gospodarstva. Na zelo poučen način razpravlja o zgodovini železa direktor Popović, ki v svojem članku nastopa tudi proti mnenju, da so ljudje preje pridobivali baker kot železo. — O svincu v Jugoslaviji piše inž. Jovanović. Nato sledijo članki: Mil. Obradović: Vloga težke industrije v življenju naroda — Damjan Branković: Stanje našega gospodarstva — Gen. direktor Noot, ob priliki njegovega tridesetletnega delovnega jubileja — Kurioziteti naše tarife skupnega davka — Damjan Popović: Minimalne mezdje in kolektivne pogodbe — Kovinska industrija in oboroževanje — Petar Knezy: Domačo industrijo in trgovino s poljedelskimi stroji je treba podpirati! — Inž. Salomon: Mesto bencina — oglje — Kako se je gradila prva srbska železnica —

Domači pregled — Tuji pregled — Javna dela — Tržna poročila (za kovinsko stroko). »Metalurgija« izhaja enkrat mesečno v veliki revijalni obliki in je zelo lepo opremljena. Za vse leto velja 120 din. Direktor in glavni urednik

je Zvonimir Martinković. Posebej opozarjamo inženirje, uradnike in mojstre kovinskih podjetij, ki bi hoteli redno prejemati list, a jim materialna sredstva ne dovoljujejo, da bi plačevali naročnino, da to sporoče upravi lista (Beograd,

Carigradska 23), na kar jim bo uprava pošljala list brezplačno. Za to žrtev se je odločilo lastništvo lista, da čim bolj pripomore k strokovnemu napredku naše kovinske industrije, kar bodi tu s priznanjem omenjeno.

Veleblagovnice bodo dovoljene?

Uredba o prepovedi ustanavljanja velikih trgovskih magacinov ne bo podaljšana

»Jugoslovenski Kurir« z dne 12. septembra poroča, da je zvedel na odločujočem mestu, da uredba o prepovedi velikih trgovskih magacinov, ki preneha veljati 3. oktobra ne bo podaljšana. S tem da bo postal brezpredmeten tudi spor med »Ta-To« in upravo mesta Beograda, če namreč ureditev veleblagovnic »Ta-Ta« ustreza veljavnim zakonskim predpisom (zlasti citirani uredbi).

Čeprav se je »Jugoslovenski Kurir« ponovno izkazal kot dobro informiran list, vendar njegovi vesti ne moremo še prav verjeti, ker si le ne moremo misliti, da bi bilo v naši državi mogoče takšno favoriziranje tujih velekapitalističnih podjetij na škodo domače trgovine in domačega obrta. Zato smo še vedno mnenja, da samo neke vplivne sile delajo na to, da se uvodoma navedena uredba ne obnovi več, da pa v vladnih krogih še ni te namere. To si moramo misliti tem bolj, ker prav v zadnjem času čitamo v vladnem časopisu prav vehementne napade na kapital. Če pa je že komu na poti kapital, potem mu mora biti pač v prvi vrsti veliki tuji kapital, ne pa oni skromni kapitalček naših domačih trgovcev in obrtnikov, ki navadno ni niti tako velik, da bi zajamčil njegovim lastnikom zadostno rento na starost.

Ne moremo pa prav verjeti v vest »Jugoslovenskega Kurirja«, ker bi bilo v resnici nezaslišano, če bi bila ta vest resnična. Vse jugoslovansko trgovstvo brez izjeme na strankarsko in drugo pripadnost je v najostrejši borbi proti veleblagovnicam, ki so vseskozi last tujega velekapitala in ki morajo uničiti domačo trgovino in obrt in v tej borbi naj bo jugoslovanska vlada na strani tega tujega velekapitala. Nemogoče! Zato ponavljamo, da v vest »Jug. Kurirja« ne moremo verjeti, pa čeprav poznamo njegove vesti kot resne.

Da pa morajo veleblagovnice uničiti domačo trgovino in obrt, mora spoznati vsak, kdor količkolj objektivno gleda na svet. Kje naj n. pr. mali in srednji trgovec konkurira s takšnimi orjaškimi podjetji, kakor so od velekapitala ustanovljene veleblagovnice! Saj more izdati takšno podjetje samo za reklamo tako velikanske vsote, kakor ne znaša ves letni promet cele vrste trgovcev in obrtnikov. Kaj pa pomeni v današnji dobi reklama, tudi ni treba posebej razlagati.

Toda veleblagovnice so še mnogo bolj nevarne! Veleblagovnice so za naš priprosti narod senzacija, narod v veleblagovnicah naravnost drvi, da vidi to senzacijo. Saj smo videli, da je morala postaviti policija v Beogradu ojačene policijske straže, da so delale red pred veleblagovnico »Ta-Ta«. Ne blago, ki ga prodaja veleblagovnica, temveč senzacija novosti, je privlačila ljudi, da so kupovali stvari, ki jih niti ne potrebujejo. V pest se mora smejeti tujec, ko je videl, kako se drenjajo ljudje, da mu smejo dati svoj denar. Ko pa se bo senzacija nehala, takrat bo stopila v akcijo reklama. In naš domači trgovec in naš domači obrtnik bosta morala brez moči gledati, kako jima uhajajo kupci v veleblagovnico last tujega

podjetja. In število brezposelnih trgovcev in obrtnikov bo naraslo, z njimi pa tudi število brezposelnih pomočnikov. Ali je mar to v interesu našega naroda? Ali je to v interesu jugoslovanske države? Zato ponavljamo, da v nameravano ukinitve uredbe o prepovedi velikih trgovskih magacinov še vedno ne moremo verjeti!

V naši javnosti pa se je mnogo govorilo tudi o davkih, ki jih plačujejo samostojne trgovine in o davkih, ki jih plačujejo veleblagovnice in tudi druga tuja velepodjetja! Tudi o višini delniške glavnice je bilo v zvezi s tem zelo mnogo govora. Ali je morda bilo vse to brez podlage? Ali se je morda to izkazalo kot neresnično? Kako neki, da tuja velepodjetja, ki rada kar plakatirajo vsako odločbo v svojo korist, o tej važni stvari molče? A mislimo, da je vsaj ozir do državne blagajne tako važen, da zahteva vse upoštevanje.

Končno pa moramo izpregovoriti še o najvažnejši strani in to je o moralni. V naši javnosti je utrjeno prepričanje, da morejo tuja velepodjetja doseči pri nas vse,

ker si morejo vedno kupiti slamate, ki prodajajo svoje jugoslovansko ime za tuje interese. To prepričanje javnosti, ki obstoja in ki ga ni mogoče zanikati, je tudi vzrok, da so ljudje izgubili vero v poštenje in pravico in da pada vsa naša javnost v vedno večjo demoralizacijo. Ne more biti pri nas svoje odgovornosti si svetega državnika, ki ne bi tega razpoloženja javnosti upošteval in ki se ne bi potrudil, da za nobeno ceno ne dopusti, da bi dobilo to razpoloženje še novo hrano. A če bi se vest »Jugoslovenskega Kurirja« uresničila, potem bi se to zgodilo. Zato ponavljamo še enkrat, da v to vest ne moremo, a tudi nečemo verjeti, ker bi morali v primeru njene resničnosti obupati nad vsem!

Kljub temu svojemu prepričanju pa seveda moramo pozvati vse trgovske organizacije in vse njih zastopnike, da takoj in odločno nastopijo tudi proti sami možnosti, da bi se govorilo o tem, da se morejo veleblagovnice dovoliti! V tej točki ni in ne more biti kompromisa, ker ni nikdar kompromisa, kadar bi bil ta v škodo naroda.

Kaj hočejo trgovci in obrtniki

Dobra lekcija „Narodnemu blagostanju“

Na znane članke »Narodnega blagostanja« odgovarja na uvodnem mestu tudi beograjski »Privredni pregled«, ki nikakor ni stanovsko trgovsko glasilo, temveč list, ki je namenjen vsemu gospodarstvu. Njegov odgovor pa se glasi takole:

Pod naslovom: »Trgovci in obrtniki tvorijo komaj štirinajsti del našega naroda« v »Narodnem blagostanju«, listu, ki se bavi z gospodarskimi in finančnimi vprašanji in ki ga urejuje g. dr. V. Bajkić, bivši profesor politične ekonomije na beograjskem vseučilišču in bivši pomočnik finančnega ministra, je izšel »iz uredništva« članek, čigar tendenca je, da ubije gibanje trgovcev in obrtnikov ter da vzame njihovim zahtevam, izraženim na zadnjih kongresih, vsako veljavo. Na podlagi statistike se v tem članku poudarja, da tvorijo trgovci in obrtniki komaj 7.2% vsega prebivalstva — eno štirinajstino — ter jim zato odreka pravico zahtevati, da država vodi računa o aktualnih vprašanjih trgovine in obrta.

V zadnjih desetih letih smo mogli čitati vsakovrstne nazore o trgovcih in obrtnikih ter o njihovi vlogi v narodnem gospodarstvu. Slišali smo in čitali razne reformatorje, toda nikjer nismo našli na takšno podcenjevanje trgovine in obrtništva, kakor jih podcenjuje »Narodno blagostanje«.

Prebrskali smo vso »politično ekonomijo«, s katero paradira pisec omenjenega članka, in iskali priznanega znanstvenika, ki bi na podlagi številčnega stanja trgovcev in obrtnikov dokazoval, da je ta stan brezpomemben, kakor bi hotelo to dokazati »Nar. blagostanje«, pa ga nismo nikjer našli. Našli smo samo to, kar tudi dobro vemo, da posveća politična ekonomija trgovini, kot enemu najpomembnejšemu činitelju narodnega gospodarstva največjo pažnjo in da jo sma-

tra kot pionirja gospodarskega napredka in narodnega blagostanja. Pa kljub temu se skuša pri nas trgovci, in s tem tudi trgovina, proglasiti kot brezpomemben del prebivalstva ter se celo zahteva, da se temu primerno tudi z njim postopa.

Po tej novi teoriji bi se morali vsi problemi reševati le na statistični podlagi števila interesentov. Vsi drugi oziri bi morali odpasti. Če bi na primer prišli zdravniki, inženirji in druge osebe iz svobodnih poklicev z zahtevami, da se zgradi nova bolnica, zgrade move ceste in železnice ali da se rešijo katera druga materialna vprašanja teh poklicev, brez katerih ne morejo delati in se vzdrževati, bi oni morali po teoriji »Narodnega blagostanja« lepo molčati, ker tvorijo samo 1 odstotek prebivalstva. Če bi prišli profesorji univerz in bi zahtevali, da se rešijo nekatera vprašanja, ki se tičejo dela na visokih šolah ali materialnih zadev samih profesorjev, potem ne bi imeli niti najmanjše pravice, da o tem spregovore, ker tvorijo komaj 50 tisoči del prebivalstva. Vsi ti bi morali imeti po tej teoriji pred očmi samo to, kako živi 99% naroda in da se ne igrajo z glavom, ko zahtevajo za sebe preveč, »ker bi se jim moglo dogoditi, kakor je bilo na Bolgarskem, ko je prišel na vlado Stambolijski. Moramo tu pripomniti, da »Narodno blagostanje« ni osamljeno in da je neki univerzitetni profesor še pred tremi ali štirimi leti govoril približno isto. Na neki skupščini kmetijskih zadrug je namreč vzkliknil: »Eto, bratje zadrugniki, vi se mučite vse leto, a od vsega vašega truda vam ne ostane niti pol vagona koruze zaslužka, meni pa plača država vsak mesec pol vagona pšenice.« Ta bivši profesor je kot poslanski kandidat govoril na shodih narodu vse mogoče dru-

ge reči, vendar se more to še nekako razumeti, nikakor pa se ne more oprostiti, če postavljajo debato na takšno podlago oni, ki hočejo drugim dajati lekcije iz politične ekonomije.

Gibanje trgovcev in obrtnikov stremi za tem, da se ustvari boljše razmere v trgovini in obrtu, kar je v splošno korist vsega prebivalstva in zlasti onega najbolj številnega. Brez dobrih razmer v trgovini ne more doseči naš kmetovalec nobenega gospodarskega napredka. Morejo mu dati naravni pogoji tudi maksimalne rezultate, toda če trgovina teh ne zagradi, je vse zaman.

To gibanje trgovcev in obrtnikov, da se ustvari bolj zdrave in bolj dobre razmere, bi morali že v lastnem interesu podpirati vsi ostali sloji prebivalstva, zlasti pa kmetovalci, ker se brez trgovine ne more kmetovalec dvigniti na višjo stopnjo kulture. More se morda po nekih teorijah tudi brez samostojnega trgovca, toda brez trgovine ne more obstati noben režim niti ne more katerakoli vlada voditi trgovine brez strokovno-usposobljenega trgovca. Trgovci, pa naj vodi posle samostojno ali je le poslovođa, je do stokrat mnogo bolj važen činitelj ko proizvođač. Zaman je ves trud kmetovalca in vsi njegovi napor, če ni nikogar, ki bi njegove proizvode sprejemal. Pred nekaj dnevi je poročal neki beograjski list, in podoben dopis je objavil dva dni kasneje, da so v Šumadiji češplje dobro obrodile, da pa nihče ne prihaja, da bi jih kupil in da so zato kmetovalci izgubili vsake veljave za delo in pustili češplje na drevesih, da same odpadejo in zginejo. Enako propadajo v drugih krajih drugi pridelki ter umira volja za delo, vse pa zato, ker se trgovini ne posveča potrebna pažnja in ker se dopušča, da večina trgovcev propada, ki so delali z deželnimi pridelki.

Ti, ki priznavajo samo statistiko in ki hočejo s statistiko dokazati, da trgovina ne propada in da se število trgovskih in obrtniških obratov povečuje (samo v Sloveniji je od leta 1932. dalje padlo njih število za več kot 8000, opomba uredništva), so v veliki zmoti, če mislijo, da ni stanje takšno, kakor se opisuje na kongresih trgovcev in obrtnikov. Tisti, ki vidijo samo v golih številkah statistike resnično stanje, nimajo niti pojma o tem, kako ogromna razlika je med onimi številkami pred 7 do 8 leti in danes. Če je bilo pred 7 do 8 leti v nekem mestu v notranjosti 150 trgovcev in obrtnikov, je bila vsaj ena četrtina njih tako močnih, da je odkupila vso žetev svoje okolice. Danes pa te četrtine ni več, mesto nje pa je nastalo prav toliko, če ne celo več branjevskih obratovalec. In po tej goli statistiki hoče gospoda, ki daje lekcije iz politične ekonomije, dokazati, da se stanje v trgovini ni poslabšalo. Grede celo tako daleč, da si upajo trditi, da se stanje neprestano zboljšuje — ker pač tako govori statistika.

Predaleč bi zašli, če bi navedli še druge činjenice, ki zahtevajo čim hitrejšo rešitev vseh aktualnih vprašanj trgovine in obrta. Mislimo pa tudi, da jih odločilni krogi sami dovolj poznajo in zato mi trgovci s pravico pričakujemo, da se bo vlada čim preje začela lotiti reševanja postavljenih zahtev trgovcev in obrtnikov, ker more samo zdrava trgovina rešiti državo iz sedanje gospodarske stiske.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snail obleke. klobuke itd. Skrobi in svetilolika arajee. ovratnike in manšete. Pere suši. monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8.

Telefon št. 22-72

Politične vesti

Letošnja konferenca Male antante v Bratislavi ima prav poseben pomen ter bo pomenila tudi izreden uspeh. Ta uspeh je tem važnejši, ker se je iz nekrogov skušalo zaradi odstopa rum. ministra Titulesca dopovedati, da boleha Mala antanta za notranjimi nesoglasji. Te vesti so z nekaterimi sklepi Male antante prav pošteno demantirane.

Tako so že predzborovanja v Bukarešti, zlasti pa dogovor o dobavi romunskega petroleja in olja Jugoslaviji ter jugoslovanskega bakra in drugih kovin Romuniji vzbudila največjo pozornost v svetu. Ta je še narasla, ko so se zve-dele podrobnosti o tem dogovoru. Tako bo dobila Jugoslavija v svojo lastno eksploatacijo nekatera ležišča nafte ob Donavi in bo tu pridobivala nafto naša monopol-ska uprava. Ta nafta bo prepeljana čez Donavo, kjer bo rafinirana v jugoslovanskih rafinerijah. Jugoslavija bo s tem z nafto, bencinom in oljem popolnoma preskrbljena, prav tako pa tudi Romunija z materialom, ki ga potrebuje za oboroževanje.

Še večjo pozornost je vzbudil v diplomatskem svetu sklep konference Male antante v Bratislavi, da se bodo odslej poleg rednih sestankov zunanjih ministrov prirejali tudi redni sestanki vladarjev držav Male antante. V tem smislu bo tudi izpremenjen statut Male antante. To je bila že misel blagopokojnega kralja Aleksandra, ki pa ni več doživel uresničenja te svoje misli. Sedaj bo uresničena. Prvi sestanek vladarjev Male antante bo 1. 1937. v Beogradu, nakar bo obiskal Prago knez-naměstnik Pavle. L. 1938. pa bo sestanek vseh vladarjev Male antante v Pragi.

Enotnost držav Male antante bo na zunanji področji tudi z izdajo skupnih znakov Male antante. Te znamenke bodo čisto enake, le vrednosti bodo prilagojene valutam posameznih držav. Češkoslovaška bo izdala znamenke z slikama kralja Karola in kralja Petra ter slikami Bukarešte in Beograda. Jugoslavija pa s slikama kralja Karola in predsednika Beneša ter slikama Prage in Bukarešte. Slične znamenke bo izdala tudi Romunija.

Tudi na gospodarskem polju se bo pokazalo bolj intenzivno sodelovanje držav Male antante ter se bodo že v Bratislavi vodila pogajanja na podlagi načrta ministrskega predsednika dr. Hodže o novi gospodarski ureditvi Podonavja. Nadalje se namerava izdati za vse tri države isti trgovski zakon ter druge gospodarske zakone.

Seveda pa je sestanek Male antante v Bratislavi veljal predvsem političnim vprašanjem. V prvi vrsti se je poudarila odločnost držav Male antante, da ostanejo sedanje meje nedotakljive. V tem pogledu ni nobenega kompromisa. Še naprej pa je osnovno prizadevanje Male antante, da živi v dobrih odnosih z vsemi sosedi brez izjeme.

Na sestanku v Bratislavi se je nadalje konstatiralo, da so se odnosi med Češkoslovaško in Poljsko po obisku generalisima poljske vojske Rydz-Śmigłyja v Parizu znatno izboljšali. Obširno se je govorilo tudi o odnosih med Romunijo in Rusijo. Po zgraditvi mostu čez Dnjestro se je začel med obema državama že živahen kupčijski promet. Romunija se prizadeva, da sklene z Rusijo podoben pakt o medsebojni pomoči, kakor je bil sklenjen med Rusijo in Češkoslovaško. Vse kaže, da bodo ta prizadevanja tudi uspešna. Govorilo se je tudi o odnosih med Moskvo in Beogradom.

Predsednik Beneš, ki je predsedoval prvi konferenci ministrov Male antante, je izjavil, da je vojna nevarnost v Evropi znatno zmanjšana in da se ni bati vojne.

Ker je Göbbels v svojem znamenit protiboljševističnem govoru med drugim tudi dejal, da ima sovjetska Rusija svoja letalska oporišča že v bližini Dunaja, je nato ostro reagiral šef tiskovnega oddelka čl. zun. min. Hajek, ki je med drugim izjavil: »Rusko-češkoslovaški sporazum je sklenjen v miroljubnem duhu. Njegovi cilji so natančno določeni in se čisto ujemajo s cilji Zveze narodov. Ta pakt ni naperjen proti nikomur ter tudi ne uvaža sovjetov v Evropo, razen če bi kdo napadel Češkoslovaško.« Göbbelsove besede so bile torej čisto brez podlage.

Na seji italijanskega ministrskega sveta je Mussolini obširno poročal o naknadnih kreditih, ki so bili dovoljeni za oboroževanje in ki da so bili neobhodno potrebni. Nadalje se je proučevalo vprašanje oskrbe Italije s surovinami ter je bilo sklenjeno, da mora Italija doseči v

Pelikan terpentinsko milo za namakanje perila

Radosť peric

tem pogledu popolno osamosvojitve od tujine. Nadalje je bilo sklenjeno, da se zvišajo vsem državnim in samoupravnim nameščencem plače ter da se zniža šolnina.

Ker so španski dogodki povzročili močno gibanje med maroškimi ple-

meni za zopetno osvoboditev Maroka, je sklenil francoski ministrski svet, da pride Maroko zopet pod vojaško upravo.

General Molla je izjavil, da so brez podlage vesti, kakor da bi se uporniki hoteli pogajati z madrid-

Trgovci izpolni dolžnost, če naroči prvič in poma plasirati

96.000 ljudi je obiskalo velesojem

Zaključno poročilo

Letošnji jesenski velesojem pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. in častnim predstvom ministra trgovine in industrije dr. Milana Vrbanića, je bila že 27. prireditve Ljubljanskega velesojem. Z njo je Ljubljanski velesojem spet pokazal, da je še vedno najmočnejša privlačnost glavnega mesta Slovenije, saj je bil tudi letos edina prireditve, ko so bili zaradi navala tujcev zasedeni vsi hoteli in prenočišča. Velesojem-ske prireditve pa na svoji privlačnosti niso izgubile niti najmanj, ker te prireditve, zlasti pa velike specialne razstave dose-gajo tako visoko stopnjo in se vsako leto po svoji notranji vrednosti ter popolnosti še izpopolnjujejo, da njih nivo le raste ter jih danes strokovnjaki ter obiskovalci smatrajo za višek, kar se tiče prireja-nja razstav v Jugoslaviji. Ta splošna sodba se je malo pred zaključkom letošnjih jesenskih velesojem-skih prireditev izkristalizirala v sklep, naj se iz letošnje razstave »Za naš les« ustanovi permanenten odbor za ustanovitev obrtnega in tehnološkega muzeja v Ljubljani. S tem sklepom so dosegle velesojemske razstave s strokovne strani oceno, da so trajne vrednosti in tudi tako popolne, da tvorijo temelj velikemu novemu muzeju, ki bo največjega pomena za napredek narodnega gospodarstva ter enako važen tudi za splošno našo kulturo.

Letošnji velesojem je bil v znamenju propagande »Za naš les«. Posledice svetovne gospodarske krize, predvsem pa razvrednote-nje jugoslovanskega lesa so velevale in zahtevale najizdatnejšo propagando, da v Jugoslaviji predelamo in porabimo čim več svojega lesa za domače potrebe. Po uspešni propagandi te smernice naj bi izvažali predvsem samo še iz našega lesa izdelane obrtne in industrijske ter umetnostno-obrtno izdelke, seveda pa tudi tisti ostane-k surovega lesa, ki bi ga ne mogli uporabiti in predelati v obrtni in industriji.

Razstava »Za naš les« pod častnim predstvom ministra za šume in rube Djure Jankovića je bila namenjena vsej državi in je bila na njej tudi res zastopana vsa Jugoslavija z najrazličnejšimi eksponati v raznih oddelkih. Razdeljena je bila na I. splošni oddenek, II. oddenek za produkcijo lesa, drv, lubja, čreslovine, smole ter ostankov v gozdu in na žagah, III. oddenek za uporabo lesa in stranskih produktov, IV. oddenek za uporabo lesa v stavbarstvu, V. oddenek za industrijo lesa ter za industrijske in obrtne izdelke, VI. oddenek za kemično industrijo lesa.

Razstavi »Za naš les« je bila priključena tudi razstava pohištva, ki je spet potrdila renome

slovenskega mizarstva. Razen tega je pa razstavo dopolnjeval še živalski park, ki ga je uredilo društvo »Noč«. V živalskem parku je bilo prikazano živalstvo, ki oživlja jugoslovanske gozdove.

Na mednarodni podlagi je bila pa prirejena razstava »Sodoben vrst«. Na njo so bili povabljeni najznamenitejši kultivatorji iz vseh držav Evrope. Ker pa mesec september ni ugoden za učinkovite vrtnarske razstave, so bile na razstavi tokrat zastopane samo Avstrija, Nemčija in Švica ter seveda domači sadjarji, zelenjadarji ter v prvi vrsti domači kultivatorji, zavodi in podjetja. Iz vseh držav so pa povabljeni zagotovili svojo udeležbo na event. vrtnarski razstavi v okviru pomladanskega velesojem. Razstava je imela specialne oddelke za sodobne vrtove, za jesensko sadje, za zelenjavo, za vrtnice, za dalije, za begonije, za mešano in aranžirano cvetje, za načrte vrtov, za strokovno literaturo ter za vrtno škodljivce. V posameznih oddelkih so tudi iz drugih držav povabljeni gostje dosegli najvišje ocene.

Splošno žensko društvo je priredilo razstavo »Domača preproga«.

Društvo za rejo malih živali »Živalca« je imelo svojo deseto razstavo in jo je ob tem jubileju uredilo s posebno pridnostjo, da je pokazala najraznovrstnejše pasme malih plemenskih živali.

2880 milijonov bomo dobili za letošnje pri-delke in sadje

»Jugoslovanski Kurir« piše:

Po najnovejših cenitvah, ki so bile izvršene zelo oprežno in strogo, bomo mogli letos izvoziti 220 tisoč vagonov koruze. Če se vzame povprečna cena za 100 kg 90 din, potem bomo dobili za koruzo 1980 milijonov din. Vendar pa se ne bo vsa koruza izvozila v zrnu, temveč velik del tudi v predelanem stanju (v obliki povečane izvoza masti, prešičev in drugih živalskih proizvodov). Izvozni višek pšenice, zopet po strogi in previdni oceni, se ceni na 60.000 vagonov, kar bi dalo pri povprečni ceni 130 din za kg okoli 780 milijonov dinarjev.

Suhih češpelj bo za izvoz okoli 4000 vagonov, kar bi dalo po minimalni garantirani ceni po 3 din za kg okoli 120 milijonov din. Skupno bi torej dobili od izvoza koruze, pšenice in suhih češpelj 2880 milijonov din. To je več kot 70% vsega našega izvoza, ki je znašal v letu 1935. 4080 milijonov dinarjev.

Teh lepih znakov za naš izvoz

sko vlado. Med rdečimi in belimi ni nobenega kompromisa.

San Sebastian so osvojili uporniki. Anarhisti so skušali zažgati vse mesto, vendar pa so mogli Bakski njih namero deloma preprečiti.

Nemški tisk trdi, da ne bo dala locarnska konferenca nobenega rezultata, ker je diplomatsko premalo pripravljena.

Diplomatski odnosi med sovjetsko Rusijo in Norveško so se zelo poslabšali ter grozi Rusija s pretrganjem diplomatskih odnosov, če norveška vlada ne bo izgnala Trockega.

V Rimu je bila odkrita velika protifašistična zarota, ki so jo organizirali komunisti zlasti med etruskimi delavci. Zaroto je odkrila organizacija Ovrta.

Uvajali pa bodo z izdatno reklamo Dolničar & Richter L J U B L J A N A

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobra

Kneippova sladna kava

nekaj več prispevati za državne davke, to tembolj, ker dosedaj itak niso plačevali niti primeroma tega, kar bi po svojem številu plačevati morale.

Upamo, da bodo v tem smislu delali tudi naši slovenski poslanci in senatorji, zlasti pa vsi oni, ki so danes njeni dejanski zastopniki.

Obilica zlatih rezerv in problem cen

Zanimivo mnenje znanega angleškega finančnika Keynesa

Znani angleški finančni strokovnjak J. M. Keynes je objavil v zadnji številki »Economic Journal« obširno studijo o kreditni in valutni situaciji na svetu. G. Keynes je mnenja, da se ni treba bati, da bi postale svetovne zaloge zlata nezadostne. Treba je upoštevati, da je večina evropskih valut stabilizirana in da bo sovjetska Rusija igrala vedno večjo vlogo v proizvodnji zlata. Potem ko je analiziral zadnje zaključke Banke za mednarodna plačila v Baslu, pravi g. Keynes: »Vlada za vlado je bila prisiljena, da sprejme tezo o cenemem denarju. Bodisi, da so bile vlade k temu prisiljene zaradi brezposelnosti, bodisi, da so bile prisiljene zaradi oboroževanja. V obeh primerih je dajal cenem denar najboljše rešitev. Za ortodoksne bankirje je obilica zlatih rezerv najboljšo sredstvo, da se odpravijo ovire za uveljavljanje politike cenemega denarja. Toda posledice politike, zasnovane na tem ortodoksnem naziranju, se ne morejo pokazati takoj, ker je odložena devalvacija valut, ki so vezane na zlato kovino ko tudi zaradi velike neenakosti, ki obstoji glede razdelitve zlata v svetu. Res je, da denar ni drag niti v Londonu niti v New Yorku, toda od 26 evropskih držav jih je imelo 17 koncem 1. 1934 obrestno mero, ki je presegala 4 odstotke. Ta situacija pa se ne bo izpremenila niti v tekočem letu. Vendar pa bo obilica zlata preprečila, da bi se obrestna mera še povečala.

Ce bi se denar, ki je danes težaviran, zopet osvobodil in če bi Evropa realizirala svoje dobičke in svoje izgube na Wall Streetu, bi mogle nastati velike posledice za nadaljnje gibanje obrestne mere na svetu. Nič nemogočega ni, da se v enem ali dveh letih povečajo emisijske glavnice izvenameriških emisijskih bank za vsoto 500 milijonov funtov sterlingov. Če bi se finančna situacija razvijala v tej smeri, potem bi imela trajen vpliv na cene ter povzročila njih dvig. Pomen obilice zlatih rezerv je v činjenici, da se morejo s pomočjo ortodoksnih metod v finančnih do-seči rezultati, ki so z drugimi metodami zelo težko dosegljivi.

Nemčija bo omejila uvoz grozdja

Kakor poroča Prizad, bo Nemčija najbrže v oktobru omejila uvoz grozdja, da onemogoči konkurenco lastnemu grozdju. Zato se našim izvoznikom priporoča, da pravočasno izkoristijo nam dovoljeni uvozni kontingent grozdja v višini 10.000 stotov.

Denarstvo

33 denarnih zavodov zaprosilo v 8 mesecih za zaščito

Odkar je bila izdana uredba o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov, je zaprosilo 248 zavodov za zaščito in za odlog plačil. 21 za izvenstečajno likvidacijo, 10 pa za sanacijo. V prvih letošnjih osmih mesecih pa je zaprosilo za zaščito 33 denarnih zavodov. Skupno sedaj uživa odlog plačil 228 denarnih zavodov. Od teh je 190 bank, ki so delniške družbe (od skupnega števila 650), 19 hranilnic samoupravnih teles (od skupno 60 takšnih zavodov), 3 so banke zasebnikov in 16 kreditnih za drug. Od 37 denarnih zavodov, ki so v izvenstečajni likvidaciji, jih pripada 29 delniškim družbam, 7 je združba in 1 je hranilnica. Sanacija je bila dovoljena med drugimi tudi naslednjim velikim zavodom: Zadrugi gospodarski banki v Ljubljani, Jugoslovanski združeni banki v Zagrebu, Ljubljanski kreditni banki in Jugoslovanski banki. Zaščitne pa so se odpovedali 4 denarni zavodi, in sicer: Gradska štedionica v Zagrebu, Carobrodarska banka, Hrvatska pučka štedionica in Kreditna banka »Kosovo« v Kumanovem. Dva denarna zavoda pa sta se v smislu predpisov točke 2. člena 15. uredbe o zaščiti denarnih zavodov fuzionirala.

Narodna banka in tečaj funta

Tečaj angleškega funta je padel v začetku preteklega tedna na 234, dočim je bil od sredine junija dalje skoraj stalno na višini 238. Se pred tem pa je Nar. banka stalno vzdrževala funt na višini 250. Na borzah se sedaj sprašujejo, če bo Narodna banka sedaj vzdrževala tečaj na 234. V Zagrebu je vsaj po tem tečaju kupovala funt, ni pa intervenirala v Beogradu ter zaradi tega povpraševanje ni bilo niti krita. Pri tečaju 234 je funt za en dinar izpod paritete, ki znaša na bazi 15/10 za švicarski frank 235. Dejansko se je v začetku tega tedna tečaj funta tudi že dvignil na 234/80 din.

S tem stanjem pa so zadovoljni izvozniki pšenice, ki imajo največ funtov in ki si žele visok tečaj funta.

Nekateri so mnenja, da je znižanje tečaja funta na 234 v zvezi z zmanjšanjem odkupne cene za zlato, kajti gotovo je, da to kolebanje tečaja funta nima nobene zveze z dobičkom Narodne banke. Saj je plačevala funte po 250. Prav tako ima Narodna banka tudi veliko število nemških mark, ki jih je plačala dražje, kakor pa so vredne danes. Nekaj teh mark more sicer prodati državi za 14 din, to je za pol dinarja dražje, kakor veljajo na borzi, toda mnogo mark je kupila Narodna banka tudi po 17/60 din.

Občni zbor delničarjev Obrtne banke kr. Jugoslavije, ki so volili poslovni odbor za ljubljansko podružnico, je bil v nedeljo. Pri volitvah je dobila Pičanova skupina v ljubljanskem okolišu 1131 glasov, lista Franchetti-Rebek pa 977 glasov. V Celju je dobil gosp. Holobar 120 glasov, nasprotna lista pa 80, v Mariboru pa je zmaga lista g. Bureča.

Švicarska narodna banka je znižala obrestno mero za menice od 2-5 na 2, za lombardna posojila pa od 3-5 na 3 odstotke. Znižanje obrestne mere je posledica velike likvidnosti na švicarskem denarnem trgu. Poleg tega pa se je, tudi zboljšal valutni položaj švicarske narodne banke. Zlata podloga banke se je povečala za 22,2, devizna pa za 2-76 milijona švicarskih frankov.

Avstrijski ministrski svet je odobril novi proračunski predlog, ki predvideva 1980 milijonov šilingov izdatkov in 1940 milijonov šilingov dohodkov.

Kako pospešuje Švica svoj izvoz

En četrta milijarde dinarjev izvoznih subvencij

Odkar je izbruhnila svetovna kriza, doživlja tudi švicarska zunanja trgovina težko krizo. Dočim je znašal njen uvoz v letu 1929. še 2730'8, izvoz pa 2097'6 milijona šv. frankov, je znašal v l. 1935. uvoz samo še 1.283'3, izvoz pa 822 milijonov frankov. Vendar pa se je pasivnost trgovinske bilance znižala od 633 v l. 1929. na 461 milijonov šv. frankov v letu 1935. To znižanje pasivnosti je dosegla Švica predvsem z omejevanjem uvoza, obenem pa je tudi silno pospeševala izvoz in dosegla vsaj to, da je ostal v letih 1933. do 1935. skoraj neizpremenjen.

S politiko uradnega pospeševanja izvoza je začela Švica v letu 1932., ko je izšel zakon o dajanju subvencije industriji, ki je navedena na izvoz. Tedaj je bil v ta namen odobren tudi prvi kredit v višini 2 in pol milijona frankov. Nato je bila vsako leto subvencija povečana. To subvencijo pa je država plačevala predvsem zato, da se zniža brezposelnost in se je njena pomoč tudi imenovala produktivna skrb za brezposelne. — Leta 1932. je izdala švicarska vlada v ta namen 0'6, leta 1933. 0'8, leta 1934. že 2, naslednje leto 7'5 in v letošnjem prvem polletju že 4'5 milijona frankov, skupno torej 15'8 milijona ali približno 225 milijonov dinarjev. Za malo Švico pač lepa vsota! Največ subvencij je dobila strojna industrija, za njo pa tekstilna, dočim so dobile ostale industrije le neznatne subvencije.

Poleg tega pa so podpirali izvoz tudi kantoni. Skupno je bil na ta način omogočen izvoz švicarskega blaga v vrednosti 120 do 130 milijonov frankov. V splošnem je veljalo načelo, da znaša subvencija 15% vrednosti blaga namenjenega za izvoz. Sedaj pa so bile izvršene precejšnje izpremembe.

Švicarska vlada je mnenja, da je švicarski izvoz še vedno odvisen od subvencij, vendar pa ni hotela švicarska vlada, da bi se dajale subvencije neomejeno. Zato so bile določene naslednje smernice za njeno podpiranje izvozne industrije. Subvencije se daje samo v primerih, ko se dokaže, da bi bila brez nje sklenitev kupčije s tujino nemogoča in da bi se zaradi tega moglo povečati število brezposelnih. Subvencijo more dobiti samo švicarsko podjetje, v katerem so delavci plačani normalno. Tudi za polfabrikate se morejo dajati subvencije, če se more na ta način znižati število brezposelnih. Pravica do subvencije se priznava vsem industrijskim podjetjem, ki morejo izvršiti svoje pogodbe s tujino samo z do 30% veliko izgubo. Če bi izguba presegala 30 odstotkov, potem se subvencija ne dovoli. Kantoni, ki so morali do sedaj plačevati eno tretjino subvencije, bodo morali v bodoče plačati samo 20 odstotkov.

Novo je tudi to, da se v bodoče ne bodo dovoljevale subvencije samo industrijem, temveč tudi izvoznikom. Poleg tega določajo novi predpisi tudi primere, ko se morajo subvencije vrniti.

Poleg subvencije pa pospešuje Švica izvoz tudi s tem, da prevzema jamstvo za riziko, ki ga ima izvoznik. To jamstvo velja sedaj do konca leta, a bo pozneje podaljšano. Država jamči po novem za

polovico izgube, ki bi jo imel izvoznik, dočim je dosedaj jamčila samo za 35 odstotkov. V posebno neugodnih primerih se more jamstvo države povečati tudi na dve tretjini izgube. Višina jamstva je torej odvisna od višine izgube, vendar pa mora izvoznik sam pretrpeti najmanj eno petino izgube. Izguba se izračuna na podlagi določenih cen z odbitkom normalnega čistega dobička. Od spomladi leta 1934., ko je bila uvedena državna garancija pa do konca prvega polletja 1936 je dala država 186 takšnih jamstev 41 podjetjem, a je morala plačati jamstvo samo v dveh primerih, ko je imel izvoznik izgubo zaradi transfernih težkoč.

Končno pa skuša Švica povečati izvoz tudi z zboljšanjem propagandistične službe. V ta namen namerava ustanoviti Švica zlasti

v onih državah, kjer nima svojih trgovinskih atašeev, posebna trgovinska zastopstva. Nadalje pa bo tudi razširila svojo propagandistično službo.

Vse to je seveda združeno z velikimi izdatki. Da bi se ti pokrili, se je predlagalo, da uvede vlada posebni prometni davek ali posebno izvozno takso. Ker pa je vlada uvedbo tega davka prihranila za kasneje za potrebe državne proračuna, ni hotela izkoristiti tega vira. Zato so sredstva za pospeševanje izvoza predvidena v proračunu, in sicer 18 milijonov frankov za subvencije industrijam in izvoznikom, 1 milijon frankov za jamstva za izvoznike izgube in pol milijona za organizacijo propagandne službe v tujini. Skupno bo torej izdala Švica za pospeševanje izvoza 19'5 milijona švicarskih frankov!

Doma in po svetu

Vsa kraljevska rodbina s kraljem Petrom in kraljico Marijo je odpotovala iz Bleda v Beograd.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta se vrnila iz Dalmacije, ki ju je nad vse navdušila, kakor sta izjavila novinarjem ter se na povratku ustavila pri knezu-namestniku Pavlu na Brdu.

Jugoslovensko delegacijo za sestanek stalnega sveta Male antante tvorijo gospodje: Vladislav Martinac, Radovan Petrović, dr. Stojadinović, dr. Dragoslav Protić in dr. Jovan Gasić. Zopet ni med njimi nobenega Slovenca.

Občinske volitve v Sloveniji bodo 25. oktobra, kakor je napovedal na velikem shodu JRZ v Novem mestu dr. Kulovec, glavni tajnik JRZ za Slovenijo.

Mi se nikdar nismo odrekli svojemu programu, je dejal na shodu v Novem mestu dr. Kulovec in slej ko prej zahtevamo samoupravo, da bomo tudi sami odločali o svojih dohodkih in izdatkih.

Vodja »Zbor« dr. Ljotić je na nekem shodu govoril tudi o hrvatskem vprašanju in dejal med drugim: »Če je dr. Maček naziranja da sega njegova domovina od Triglava do Gjevgljije, potem ne bo z njim sporazum težaven. V tem primeru mu bo padla vlada v Jugoslaviji kar sama od sebe v roke. Ne pa v nasprotnem primeru, če bi smatral za svojo domovino samo Hrvatsko.«

Pri nedeljskih volitvah v 41 občinah savske banovine so bile postavljene skoraj samo liste bivših HSS. Udeležba volilcev je bila neznatna ter se je gibala med 20 in 50%. V eni občini je dobila tudi lista JRZ 1 odbornika, v neki občini pa sta bili dve listi HSS in je zmagal kandidat neoficijalne liste.

Dr. Živko Topalović, znani jugoslovanski socialistični voditelj, je kupil te dni, kakor poroča »Deut-sches Volksblatt« velike gozdne komplekse, ki jih bo posekal.

Okoli 100 bolgarskih avtomobilistov bo obiskalo konec tega meseca Jugoslavijo.

Zagrebski velesjem je preložen za 14 dni, ker zaradi stavke stavbinskega delavstva niso mogli biti novi velesjemski prostori pravočasno dograjeni. Zanimanje za velesjem je izredno veliko in so prosta mesta samo še v stranskih prostorih.

Vsa avtobusna podjetja morajo po odloku trgovinskega ministra v času tedna Rdečega križa, to je od 20. do 26. septembra pobirati ob izdaji vozovnic pol dinarja za Rdeči križ od vsake vozovnice. V ta namen morajo nalepiti na vsako vozovnico znamko Rdečega križa po pol dinarja. Znamke dobe na poštah.

Stavka mestnih delavcev v Zagrebu je po dolgem trajanju nehala.

Občinske volitve v Drinski banovini bodo dne 8. novembra.

V Sofiji se je začel kongres slovenskih zdravnikov.

Pesnik Jacinto Benevente, čigar dela so bila vprizorjena tudi v Ljubljani in ki je dobil Noblovo nagrado za literaturo, je bil ba je v Madridu obsojen na smrt in ustreljen. Tako vsaj sporoča vlada v Burgozu.

Združene tvornice stekla, d. d. v Zagrebu, ki imajo svoje obrate tudi v Sloveniji, izkazujejo za leto 1935. izgubo v višini 1-05 milijona din, dočim je znašala izguba v letu 1934. samo 0-43 milijona din.

15 milijard Kč bo izdala Češko-slovaška v 3 letih za vojne investicije. Znatno del obrambnega posojila se bo uporabil za investicije.

Nemški notranji minister Frick je izdal razglas, da se morajo odpuštili iz službe vsi uradniki, ki so člani proustajarskih organizacij. Izjema velja le za one uradnike, ki so si pridobili zasluge za narodno socialistični režim, ali ki so že pred nastopom hitlerjevske vlade izstopili iz proustajarskih organizacij. Računajo, da bo zaradi tega odloka notranjega ministra odpuščenih več tisoč uradnikov.

Na narodno socialističnem kongresu v Nürnbergu je imel glavni govor proti boljševikom propagandni minister Göbbels. Med drugim je trdil, da je boljševizem satanski izmislek židovstva, ki da hoče z boljševizmom uničiti vso evropsko kulturo. Današnja Rusija da vladajo židje, in sicer Herschel, ki se piše sedaj Jagoda, Mosessohn, ki se je prekrstil v Kaganoviča in Litvinov, čigar pravo ime je Finckenstein. (Kako neki, da je dal sedaj Stalin usmrtiti toliko židov, če pa edino ti vladajo nad Rusijo?) Nadalje je dejal nemški propagandni minister, da so ruski kmetje danes pravi tlačani, delavci brezpravniki, ki se po zloglasnem Stahanovskem sistemu neusmiljeno izkoriščajo, žena da je padla na stopnjo prostitutke, otroci pa so vsi zanemarjeni, da med njimi zločinstvo vedno bolj raste. Ni dvoma, da je marsikaj res, kar je povedal Göbbels, toda da sedanje narodne socialiste tako zelo boli trpljenje ruskega naroda in da iz same skrbi za kulturo oznanjajo križarsko vojno proti sovjetski Rusiji, pa je le malo preveč. Končno je bil v Rusiji mogel boljševizem šele potem, ko so poslali Nemci židovske voditelje v plombranem vagonu v Rusijo...

Za oslabitev Rusije je bil pač tudi boljševizem dober zaveznik!

Odmev narodno socialističnega kongresa v Nürnbergu je v zapadnih državah vse prej kot dober. Tako francoski ko angleški listi poudarjajo, da nihče ne ve, kakšni so nadaljni načrti Nemčije in kakšen cilj ima njeno oboroževanje. Kar se pa tiče napadov na Rusijo, ti tudi ne morejo nikogar navdušiti, ker vodijo ti napadi le v vojno.

Kljub vsemu prizadevanju ni mogla dunajska policija dosedaj zaslediti atentatorjev, ki so postavili v avstrijske vlake peklenke stroje.

Vrhovni poveljnik poljske vojske Rydz Smigly se je vrnil v Varšavo, kjer so mu priredili naravnost triumfalen sprejem.

Panameriške konference v Buenos Airesu se udeležijo vsi zunanji ministri ameriških držav.

Vodja angleških fašistov lord Mosley se mudi v Rimu ter je zaprosil pri Mussoliniju za avdienco.

Sovjetski pilot Kokinaki je dosegel nov svetovni rekord, ker se je povzpel z letalom, ki je bilo obremenjeno z 2000 kg teže 11.200 m visoko.

Avstrijska vlada nam je dovolila uvozni kontingent za grozdje v višini 300.000 kg. 100.000 kg moramo uvoziti v septembru, 200.000 pa od 1. oktobra dalje. Ker je za izvoz za 3. četrtletje neizkoriščenih še 50.000 kilogramov, se bo mogel v septembru izkoristiti le mal del dovoljenega kontingenta.

Tržna poročila

Mariborski živinski trg

Na sejem, dne 7. t. m. so bili prignani 4 konji, 14 bikov, 184 volov, 434 krav in 14 telet, skupaj 650 glav živine.

Povprečne cene so bile te: debeli voli 3'90—4'10, poldebili voli 3'25—3'75, plemenski voli 3'50—4, bikji za klanje 3—3'50, klavne krave, debele 2'90—3'10, plemenske krave 3—3'45, krave za klobasarje 2—2'25, molzne krave 2'25—3, breje krave 2'75—3'50, mlada živina 3'50—3'75, teleta 5—6 dinarjev za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 348 komadov.

Mesne cene: volovsko meso I. vrste 8—10, II. vrste 6—8, meso od bikov, krav telic 8—10, telečje meso I. vrste 12—14, II. vrste 10—12, svinjsko meso, sveže 12 do 14 dinarjev za 1 kg.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 16. septembra: 12.00: Predigre (plošče) — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče po želja — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Zibelka Trdinovih bajk in pripovedi o Gorjancih (Viktor Pirnat — 19.50: Zgodbe o Zaplankarjih (Jože Vovk) — 20.10: Po Bolgariji (prof. Kranjec) — 20.30: Orgelski koncert (Blaž Arnič). Vmesne samospesve poje g. Roman Petrovič — 21.30: Ruski sekstet — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Ruski sekstet — 22.35: Podoknice (plošče).

Četrtek, dne 17. septembra: 12.00: Citraški koncert (plošče) — 12.45: Poročila, vreme — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Radijski orkester — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Savez Sokola kr. Jugoslavije: Narodno čustvovanje in sokolska misel — 19.50: Richard Tauber (poje na ploščah) — 20.10: Slovensčina za Slovence dr. Kolarč — 20.30: Lisztov večer — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.20: Radijski jazz.

Združenje trgovcev za mesto Ptuj v Ptuj naznaja pretužno vest, da je dne 14. septembra umrl njegov dolgoletni član uprave in blagajnik, gospod

Vrabl Martin

trgovec in posestnik.

Pogreb se bo vršil v sredo, dne 16. septembra 1936, ob 17. uri izpred hiše žalosti, Srbski trg, na mestno pokopališče.

Ohranimo mu trajen spomin!
Ptuj, dne 14. septembra 1936.

**NAČELSTVO, UPRAVA IN NADZORSTVO
ZDRUŽENJA TRGOVCEV V PTUJU.**

Širite »Trgovski list«!

Volna, svila, bombaž, nogavice, pletenine itd. itd. stalno v bogati izbiri in po najnižjih cenah v trgovini

Karl Prelog, Ljubljana

● Zidovska ulica 4

● Stari trg 12